

บทที่ 3

ประโยชน์ของการศึกษาวรรณคดีอังกฤษ และวรรณคดีอเมริกัน

วรรณคดีอังกฤษและวรรณคดีอเมริกันให้อะไรแก่นักศึกษาไทยได้บ้าง? สิ่งต่าง ๆ เหล่านั้นมีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อชีวิตในปัจจุบันและชีวิตในอนาคตของนักศึกษาชาวไทยอย่างไร?

การศึกษาวรรณคดีประกอบด้วยการศึกษาสิ่งต่าง ๆ ต่อไปนี้

- (1) ทฤษฎีวรรณกรรม
- (2) ประเภท รูปแบบ และองค์ประกอบของวรรณกรรม
- (3) กฎเกณฑ์ ประเพณี และความนิยมบางประการในวงการผู้รู้ และผู้สนใจวรรณคดี
- (4) วิธีถอดความวรรณกรรม
- (5) วิวัฒนาการของวรรณคดี
- (6) ความจริงและข้อคิดต่าง ๆ อันเป็นภูมิหลังของวรรณกรรม
- (7) แนวทาง หลัก และตัวอย่างของการวิจารณ์วรรณกรรม
- (8) วรรณกรรม

การศึกษาสิ่งต่าง ๆ ตามหัวข้อทั้ง 8 ข้างบนนี้ให้ความรู้ซึ่งสรุปได้ดังนี้

- (1) ความรู้เฉพาะด้านในเรื่องวรรณกรรมและวรรณคดี
- (2) ความรู้ทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับความสุขและความทุกข์ในการดำรงชีวิต
- (3) วิธีพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ด้วยเหตุผล
- (4) หลักต่าง ๆ และวิธีเลือกหลักในการดำรงชีวิต
- (5) วิธีใช้ภาษาอังกฤษอย่างมีประสิทธิภาพ
- (6) ความรู้เรื่องวัฒนธรรมอังกฤษและวัฒนธรรมอเมริกัน

ความรู้ต่าง ๆ ดังที่ได้พรรณนามานี้ จำเป็นต้องอาศัยการศึกษาวรรณคดีในลักษณะที่เป็นระบบ มีการปูพื้นฐาน มีการกำหนดองค์ประกอบ และมีการฝึกฝนตรวจสอบและแก้ไข ในประสบการณ์ของผู้เขียนหนังสือนี้ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะก่อเป็นรูปร่างในลักษณะที่ค่อนข้างเด่นชัดในการศึกษาชั้นบัณฑิตศึกษา

ในชั้นปริญญาตรี นักศึกษายังต้องผจญปัญหาในด้านการทำความเข้าใจศิลปะการเขียน และการติดตามความลึกซึ้งของความจริงและข้อคิดในเรื่องชีวิต ที่ผู้เขียนเสนอไว้ในวรรณกรรม การศึกษาในชั้นนี้ จึงมักจะเน้นหนักที่การทำความเข้าใจวรรณกรรมแต่ละชิ้น อย่างไรก็ตาม การศึกษาวรรณคดีในระดับนี้ก็มีคุณค่าทั้งในด้านชีวิตส่วนตัวและในด้านชีวิตการทำงาน อันเป็นประโยชน์ที่เกิดจากการอ่านวรรณกรรม ด้วยความเข้าใจในระดับที่สูงกว่าความเข้าใจในบุคคลทั่วไป

ดังที่ได้พรรณนาไว้ในบทที่สอง วรรณกรรมอังกฤษและวรรณกรรมอเมริกันมีคุณสมบัติซึ่งสรุปเป็นข้อ ๆ ได้ดังนี้ คือ

- (1) เป็นสิ่งให้ความรื่นรมย์
- (2) เป็นแหล่งรวมข้อคิดที่ใหม่ แปลก และลึกซึ้ง
- (3) เป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นลักษณะของวัฒนธรรมอังกฤษ และวัฒนธรรมอเมริกัน
- (4) เป็นสิ่งช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์
- (5) เป็นแหล่งสะสมตัวอย่างการใช้ภาษาอังกฤษอย่างมีประสิทธิภาพ

ลองพิจารณาคุณประโยชน์ของสิ่งเหล่านี้ โดยถือจุดมุ่งหมายในชีวิตของคนไทยทั่วไป ประกอบกับสภาพชีวิตที่พวกเราเผชิญกันอยู่เป็นหลัก

จุดมุ่งหมายในชีวิตของเราคือ การมีชีวิตอยู่อย่างมีความสุข

การอยู่อย่างไຈจึงจะเป็นสุข เป็นเรื่องที่คุณคนทั้งหลายมีความเห็นแตกต่างกันได้

อย่างไรก็ดี ผู้ที่สำนึกในความจริงที่ว่า บุคคลทุกคนมีความสัมพันธ์กับครอบครัว วงศ์สกุล มิตรสหาย เพื่อนร่วมชาติและเพื่อนร่วมโลก มักจะยึดถือเป็นหลักประจำใจว่า ความสุขของตนและบุคคลทั้งหลายควรจะเน้นการประกอบกิจการงานที่สุจริต ที่เปิดโอกาสให้ตนได้ใช้ความพยายามเต็มกำลังสติปัญญาและกำลังกาย ในการปฏิบัติอันจะนำมาซึ่งประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่น

ไม่ว่าเราจะยึดถือว่า การใช้ชีวิตอย่างไรเป็นหนทางนำไปสู่ความสุข ในทางปฏิบัติ เรายังต้องกำหนดกฎเกณฑ์ลงไปบนชั้นละเอียดอีกตามลำดับว่า เราควรทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร

บางครั้งเราต้องใคร่ครวญซ้ำแล้วซ้ำอีกว่า ความสุขของเราขึ้นอยู่กับอะไรแน่ และวิธีใดเป็นวิธีที่เราควรใช้ปฏิบัติเพื่อให้บรรลุถึงความสุขที่ว่่านั้น

ชีวิตจึงเป็นเรื่องของการแสวงหา เป็นการหาจุดหมายแห่งชีวิตและหนทางไปสู่จุดหมายนั้น การแสวงหานี้จำต้องดำเนินไปในท่ามกลางเหตุการณ์แวดล้อมในปัจจุบันและอนาคต ในปัจจุบัน เรามีปัญหามากมายประการ ตั้งแต่ภัยสงครามที่ถูกคามไถลบ้านเมืองของเรา ภัยจากผู้ก่อการร้ายภายใน ภัยจากการคุกคามทางเศรษฐกิจ ซึ่งทำให้พวกเราไม่มีสภาพชีวิตเป็นทาสแรงงานของชาติอื่น ภัยอันเกิดจากการล่องละเมิดกฎหมายและหลักศีลธรรมของข้าราชการ นักธุรกิจและประชาชนบางกลุ่ม อันก่อให้เกิดผลร้ายอย่างมหันต์แก่ประเทศชาติ และทำให้การดำรงชีพของพวกเราแต่ละคนมีอุปสรรคมากมาย

เพราะมีอุปสรรคเผชิญหน้าอยู่มากมาย การดำเนินชีวิตของเราจึงต้องเป็นไปอย่างรอบคอบ การบำรุงรักษาร่างกายและสร้างเสริมกำลังสติปัญญาและกำลังใจจึงเป็นสิ่งสำคัญ ในสภาพความเป็นอยู่ดังที่ได้พรรณามา การเรียนวรรณคดีอังกฤษและวรรณคดีอเมริกันอาจเป็นประโยชน์อย่างไรบ้างแก่นักศึกษาไทยในการฝ่าฟันไปสู่ความสุขอันเป็นจุดหมายหมายของชีวิต?

1. ความรื่นรมย์ที่ประหยัด สงบ และเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจ

ในปัจจุบัน พวกเราส่วนมากต้องทำงานมากชั่วโมงแต่มีรายได้ต่ำ การพักผ่อนจึงเป็นสิ่งจำเป็นและความรื่นรมย์ที่ประหยัด สงบ และเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจ จึงเป็นสิ่งพึงปรารถนา

ความรื่นรมย์ที่มีลักษณะดังว่านี้ อาจแสวงหาได้หลายทาง การไปพิพิธภัณฑ์ การพบปะสนทนากับผู้มีความรู้มีศีลธรรมและมีจริยาอันงาม การไปเดินเล่นนั่งเล่นในสวนสาธารณะ การอ่านหนังสือ ฯลฯ

การอ่านวรรณกรรมอังกฤษและวรรณกรรมอเมริกันนั้น ประหยัดทั้งค่าใช้จ่าย เวลา และสถานที่ หนังสือภาษาอังกฤษประเภทวรรณกรรมอังกฤษและวรรณกรรมอเมริกันมีราคาค่อนข้างถูก โดยเฉพาะที่จัดทำเป็นชนิดมีปกอ่อน ที่เรียกกันทั่ว ๆ ไปว่า “ฉบับกระเป๋าก” (pocket book) นำติดตัวไปที่ต่าง ๆ ได้ง่าย เวลาอ่านก็ต้องการเพียงเนื้อที่เล็ก ๆ และแสงสว่างพอสมควรเมื่ออยากอ่านก็หยิบเปิดอ่านได้ทันที แม้กระทั่งในระยะสั้น ๆ เช่นระหว่างรอคอยพบคนตามนัด รอยานพาหนะ หรือเมื่อยามต้องการ “ฆ่าเวลา”

ในด้านความสงบ การอ่านหนังสือวรรณกรรมอังกฤษและวรรณกรรมอเมริกันมักจะไม่เป็นการรบกวนผู้ใด ตัวผู้อ่านเองก็มักจะได้รับความสงบด้วย แม้ว่าเนื้อเรื่องที่อ่าน บางเนื้อเรื่องจะชวนให้ตื่นเต้นหรือโศกสลด

นอกจากจะมีลักษณะประหยัดและสงบแล้ว ความรื่นรมย์ที่ได้รับจากการอ่านหนังสือวรรณกรรมอังกฤษและวรรณกรรมอเมริกันยังแฝงไว้ด้วยความเจริญงอกงามทางสติปัญญา หนังสือเหล่านี้มักจะให้ความรู้และมักจะชวนให้เราขบคิดปัญหาต่าง ๆ ซึ่งมีอยู่ไม่น้อยที่คล้ายคลึงกับปัญหาที่เราเผชิญอยู่ในชีวิตจริง

2. คุณค่าของข้อคิดที่ใหม่แปลกและลึกซึ้งจากวรรณกรรมอังกฤษและวรรณกรรมอเมริกัน

นอกจากจะอ่านวรรณกรรมอังกฤษและวรรณกรรมอเมริกันเพื่อความรื่นรมย์แล้วเรายังอาจอ่านวรรณกรรมอังกฤษและวรรณกรรมอเมริกันเพื่อเสาะหาข้อคิดที่ใหม่แปลกและลึกซึ้ง ผู้อ่านงานประพันธ์ของบุคคล เช่น Francis Bacon, John Stuart Mill, Henry David Thoreau หรือ Thomas Stearns Eliot มักจะมุ่งหาข้อคิดมากกว่ามุ่งหาความรื่นรมย์

ข้อคิดที่เกี่ยวกับการศึกษา การอ่าน การคิด ของ Francis Bacon เป็นข้อคิดที่ละเอียดลออและลึกซึ้ง เป็นข้อคิดที่ยังทันสมัยอยู่มาก และเป็นข้อคิดที่นักคิด นักเขียน นักศึกษายังอ้างถึงอยู่เสมอ เช่น ข้อคิดที่ว่า

Some books are to be tasted, others to be swallowed, and some few to be chewed and digested . . . Reading maketh a full man; conference a ready man; and writing an exact man.

(Francis Bacon, "Of Studies")

ข้อคิดของ John Stuart Mill ในปัญหาเรื่องอะไรคือความพึงพอใจ อะไรคือสิ่งที่อาจเหนียวรั้งจิตใจคนให้ปฏิบัติไปในแนวที่จะทำให้คนส่วนใหญ่ได้รับความสุขมากที่สุด ยังเป็นสิ่งที่น่าสนใจสำหรับผู้ต้องการค้นพบว่าควรจะมีจัดระบบเศรษฐกิจของสังคมในแนวใด ข้อคิดที่ว่านี้อยู่ในหนังสือชื่อ *Utilitarianism*

ข้อคิดของ Henry David Thoreau เรื่องที่มาแห่งอำนาจของรัฐบาลและขอบเขตอันพึงมีของอำนาจนี้ ซึ่งได้เสนอไว้ในบทความชื่อ *Civil Disobedience* และจัดพิมพ์ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2392 เป็นข้อคิดที่ประชาชนอเมริกันผู้สนใจในปัญหาขัดแย้งเรื่องการเกณฑ์คนหนุ่มอเมริกันเข้าเป็นทหารเพื่อส่งไปรบยังสมรภูมิเวียดนามพากันค้นหามาอ่าน มาวิพากษ์วิจารณ์กันอีกในประมาณระหว่างปี พ.ศ. 2509 ถึง พ.ศ. 2513

ข้อคิดของ Thomas Stearns Eliot ที่แฝงไว้ในกวีนิพนธ์บทต่าง ๆ ของเขาเป็นผลมาจาก การพิจารณาสภาพของสิ่งแวดล้อมด้วยทัศนคติที่แปลกจากธรรมดา คือเห็นว่าเหตุการณ์ต่าง ๆ ในอดีตปัจจุบันและอนาคตติดต่อเชื่อมโยงโดยไม่ขาดตอน และอาจปรากฏในความสำนึกของเราพร้อม ๆ กัน ข้อคิดเช่นนี้เป็นที่สนใจแก่ผู้ที่ต้องการเข้าใจความจริงเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและพยายามพิจารณาความจริงในทัศนคติต่าง ๆ โดยเฉพาะในแบบของ T.S. Eliot ซึ่งมักจะมองเห็นสภาพของสิ่งต่าง ๆ ในแนวที่ผิดแปลกจากผู้อื่นทั่ว ๆ ไปอย่างมาก เช่น ในขณะที่คนทั่วไปมองเห็นว่าโลกกำลังเจริญก้าวหน้าไปด้วยดี T.S. Eliot กลับมองเห็นแต่ความเสื่อมโทรม ดังที่ได้บรรยายไว้ในโคลงชื่อ *The Waste Land*

3. คุณค่าของการเข้าใจวัฒนธรรมอังกฤษและวัฒนธรรมอเมริกัน

วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อให้การดำรงชีพของตนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีคุณค่า

สมบัติทางวัฒนธรรมหรือส่วนประกอบของวัฒนธรรมมีทั้งที่เป็นวัตถุและที่เป็นความคิด ความรู้ กฎเกณฑ์ประเพณี และความเชื่อ (beliefs)

เมื่อสร้างวัฒนธรรมขึ้นแล้ว มนุษย์ก็ยึดถือวัฒนธรรมเป็นแนวทางดำรงชีวิต การปฏิบัติเช่นนี้ก่อให้เกิดผลหลายประการ ณ ที่นี้จะยกมาพิจารณาเพียง 2 ประการ

ประการที่หนึ่ง วัฒนธรรมประจำชาติกลายเป็นองค์ประกอบสำคัญในสาเหตุที่นำชาติไปสู่ความเจริญหรือความเสื่อม และการศึกษาวัฒนธรรมของชาติใดชาติหนึ่งจะช่วยให้เข้าใจสาเหตุแห่งความเข้มแข็งหรือความอ่อนแอของชาตินั้น ๆ ความเข้าใจวัฒนธรรมอังกฤษและวัฒนธรรมอเมริกันอาจนำไปสู่ความเข้าใจในลักษณะของรากฐานแห่งความเจริญและปัญหาบางประการของประเทศอังกฤษและประเทศอเมริกา ความเข้าใจอันนี้อาจนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการพิจารณาแก้ไขข้อบกพร่องบางประการในวิถีทางดำรงชีวิตหรือแบบปฏิบัติในการทำงานของคนไทย

ประการที่สอง วัฒนธรรมประจำชาติกลายเป็นพื้นฐานในการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล เช่น การติดต่อกับคนอเมริกัน จะรู้แต่ภาษาอังกฤษเท่านั้นไม่พอต้องรู้วัฒนธรรมอเมริกันด้วย จึงจะติดต่อสื่อสารได้เป็นผลสำเร็จ เป็นต้นว่าในวัฒนธรรมอเมริกันนั้นเห็นว่าการขอร้องให้ผู้ใดผู้หนึ่งละเมิดกฎเกณฑ์เพื่อช่วยเหลือมิตรสหายของตนเป็นการกระทำผิด ถ้าคนไทยไปขอร้องคนอเมริกันให้ลดหย่อนกฎเกณฑ์บางประการ เพื่อช่วยเหลือเพื่อนของตน คนอเมริกันจะถือเป็นเรื่องเสียหายรุนแรงกว่าที่คนไทยโดยทั่วไปคิด แทนที่จะมองไปในแง่ของความอารี

คนอเมริกันจะมองในแง่การทุจริต แทนที่จะนิยามว่าคนไทยคนนั้นรักเพื่อนฝูง เขากลับจะมองว่าคนไทยคนนั้นประพฤติผิด สรุปแล้วใช้แต่ภาษาของเขาเป็นอย่างเดียวไม่ได้ เราต้องรู้วัฒนธรรมของเขา และใช้ภาษาให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมของเขา การรู้วัฒนธรรมอังกฤษและวัฒนธรรมอเมริกัน จะช่วยให้เราติดต่อสื่อสารกับคนอังกฤษ และคนอเมริกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. คุณค่าของประสบการณ์ที่แปลกและใหม่จากวรรณกรรมอังกฤษและวรรณกรรมอเมริกัน

ในวรรณกรรมอังกฤษและวรรณกรรมอเมริกัน เราจะพบโลกอีกสองโลก เป็นโลกของคนอังกฤษและโลกของคนอเมริกัน เราจะพบว่า มีหลายสิ่งหลายอย่างที่เหมือนกับโลกของคนไทยแต่ก็จะมีหลายต่อหลายอย่างที่ต่างออกไป ตั้งแต่สภาพของธรรมชาติที่แวดล้อมลักษณะของผู้คนและสรรพสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ และวิถีทางดำเนินชีวิต

เราจะมีความรู้สึกเสมือนหนึ่งได้ท่องเที่ยวไปในโลกทั้งสองนี้เมื่อเราศึกษาวรรณกรรมอังกฤษและวรรณกรรมอเมริกัน เราจะได้รับความรู้สึก ความรู้ ความคิด ความเข้าใจที่แตกต่างออกไปจากที่เราได้รับจากโลกของคนไทย

คุณค่าของประสบการณ์ที่แปลกและใหม่จากวรรณกรรมอังกฤษและวรรณกรรมอเมริกัน อาจแบ่งออกได้เป็น 4 ประการ

ประการแรก ประสบการณ์แต่ละเรื่องให้ความรู้ ความคิด ความรู้สึกและความเข้าใจที่แปลกใหม่แก่เรา เป็นการขยายความรู้ ความคิด และความเข้าใจของเราให้กว้างขวางออกไป

ประการที่สอง ประสบการณ์ที่แปลก ๆ ออกไปนี้ จะช่วยขยายความสามารถในการรับรู้ (perception) ของเรา ทำให้เราอาจเห็น ไต้ยีน รัสเซีย ได้กลืน และได้รสสัมผัสที่ไม่เคยได้มาแต่ก่อน

ประการที่สาม ประสบการณ์ที่แปลก ๆ จะช่วยให้เราเผชิญโลกด้วยความเตรียมพร้อมดียิ่งขึ้น คือ สังเกตสิ่งแปลก ๆ ได้รวดเร็วยิ่งขึ้น มีความฉงนหรือตื่นตันตกใจน้อยลง และปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับสิ่งเหล่านั้นได้ดียิ่งขึ้น

ประการที่สี่ ประสบการณ์ที่ใหม่และแปลกจากวรรณกรรมอังกฤษและวรรณกรรมอเมริกัน เมื่อมีมากเข้าจะช่วยให้เราเข้าใจจิตใจของคนอังกฤษและคนอเมริกันได้ดียิ่งขึ้น เมื่อเข้าใจแม้กระทั่งคนต่างชาติต่างวัฒนธรรม เราอาจย้อนกลับมาเข้าใจคนไทยด้วยกันได้ดียิ่งขึ้น ความเข้าใจนี้ย่อมนำไปสู่ความสำเร็จในการดำรงชีวิตในสังคมไทยและการร่วมมือกับเพื่อนร่วมชาติในการรับใช้ประเทศชาติ

5. คุณค่าของตัวอย่างอันดีในการใช้ภาษาอังกฤษอย่างมีประสิทธิภาพที่พบในวรรณกรรมอังกฤษและวรรณกรรมอเมริกัน

วรรณกรรมอังกฤษและวรรณกรรมอเมริกันมีตัวอย่างการใช้ภาษาอังกฤษอย่างมีประสิทธิภาพอยู่มากมาย ผู้ที่ต้องการจะใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควรจะศึกษาตัวอย่างเหล่านี้ ในเมื่อคนไทยต้องเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองแทบทุกคน และในเมื่อภาษาอังกฤษเป็นกุญแจสำคัญที่ไขไปสู่ความสำเร็จในการเรียน ในการทำงาน ในการติดตามความเคลื่อนไหวของโลกภายนอกและติดต่อกับโลกภายนอก นักศึกษาไทยจึงควรแสวงหาความรู้ในการใช้ภาษาอังกฤษอย่างมีประสิทธิภาพจากวรรณกรรมอังกฤษและวรรณกรรมอเมริกันด้วย

ข้อเขียนต่าง ๆ ในวรรณกรรมอังกฤษและในวรรณกรรมอเมริกันอาจใช้เป็นตัวอย่างในการใช้ภาษาอังกฤษของเราได้ในระดับต่อไปนี้ คือ

- (1) ไวยากรณ์และศัพท์
- (2) การใช้คำวลีและประโยคต่าง ๆ
- (3) การเรียบเรียงข้อความ

ความสามารถในการใช้ภาษาต้องอาศัยการฝึกฝนที่ถูกต้องตามตัวอย่างที่ดี แม้แต่คนอังกฤษ คนอเมริกันเองก็ยังอาศัยการอ่านวรรณกรรมอังกฤษและวรรณกรรมอเมริกันเพื่อปรับปรุงความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ นักศึกษาไทยก็น่าจะทำเช่นเดียวกัน

คำถามท้ายบท

- 1) การศึกษาวรรณกรรมอังกฤษและวรรณกรรมอเมริกันจะให้ประโยชน์อันใดแก่ท่านในชีวิตส่วนตัวและชีวิตการงานของท่าน?
- 2) ข้อคิดเรื่องการอ่าน การสนทนา และการเขียนของ Francis Bacon ถูกต้องหรือไม่? ด้วยเหตุผลใด?
- 3) การอ่านวรรณกรรมให้ความรื่นรมย์แก่ผู้อ่านหรือไม่? เพราะเหตุใด?
- 4) ผู้อ่านควรสนใจกับข้อคิดต่าง ๆ ในวรรณกรรมหรือไม่? และควรปฏิบัติอย่างไร? ด้วยเหตุผลใด?
- 5) วรรณกรรมเป็นอุปกรณ์สำหรับเรียนวิธีใช้ภาษาอย่างมีประสิทธิภาพได้หรือไม่? ถ้าจะใช้ควรใช้อย่างไร?